ਤੇਲੰਗਾਨਾ ਰਾਜ

ਬਨਾਮ

ਸ਼੍ਰੀ ਮਾਨਗੀਪਤ @ ਮੰਗੀਪਤ ਸਰਵੇਸ਼ਵਰ ਰੈੱਡੀ

(2019 ਦੀ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਨੰ. 1662)

06 ਦਸੰਬਰ, 2019

[ਐੱਲ. ਨਾਗੇਸ਼ਵਰ ਰਾਓ ਅਤੇ ਹੇਮੰਤ ਗੁਪਤਾ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ, 1973: s.482 - ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਰੋਕੂ ਕਾਨੂੰਨ, 1988 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ - ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ - ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ - ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੀਆਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਅਪਰਾਧ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁਢਲੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ; ਮੁਕੱਦਮੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ; ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ - ਰਾਜ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ - ਰੱਖੀ ਗਈ: ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾਏ ਸਨ - ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀਆਂ ਡਿਊਟੀਆਂ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ - ਇਸ ਲਈ ਅਜਿਹਾ ਅਧਿਕਾਰ ਵੈਧ ਅਤੇ ਬੰਧਨਯੋਗ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦਾ ਕੰਮ ਸੀ - ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨ u/s.482 - ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁਢਲੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ - ਮਾਮਲਾ ਅਗਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਰੋਕੂ ਐਕਟ, 1988:

s.17 - ਗੈਰ-ਪਾਲਣਾ - - ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ: ਜੇ ਲੋੜੀਂਦੇ ਦਰਜੇ ਅਤੇ ਦਰਜੇ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ 17, ਅਜਿਹੀ ਭੁੱਲ ਇੱਕ ਬੇਨਿਯਮਤਾ ਹੋਵੇਗੀ - ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੀ ਬੇਨਿਯਮਤਾ ਪੱਖਪਾਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਬਣਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗਾ - ਜਾਂਚ।

ਸੰਵਿਧਾਨਵਾਦ: ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ - ਦਾ ਘੇਰਾ - ਆਯੋਜਤ: ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀਆਂ ਹਨ - ਰਾਜ

ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ.

ਪੁੱਛਗਿੱਛ:

ਮੁਢਲੀ ਜਾਂਚ - ਦੀ ਲੋੜ - ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ - ਰੱਖੀ ਗਈ: ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁਢਲੀ ਜਾਂਚ ਦਾ ਘੇਰਾ ਅਤੇ ਦਾਇਰਾ, ਹਰੇਕ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗਾ - ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧਿਕ ਜਾਂਚ ਬੇਲੋੜੀ ਅਤੇ ਅਸਥਿਰਤਾ 'ਤੇ ਸ਼ੁਰੂ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਸ਼ਿਕਾਇਤ - ਵਰਤਮਾਨ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਕ ਮਾਨਤਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪਹਿਲੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੰਬੰਧਿਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਉਪਲਬਧ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਮੁਢਲੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰਾਜ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ

ਆਯੋਜਤ: 1.1 ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਅਨੁਛੇਦ 310 ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਹਰ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਰੱਖਿਆ ਸੇਵਾ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਹੈ ਜਾਂ ਸੰਘ ਦੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾ ਦਾ ਜਾਂ ਇੱਕ ਅਖਿਲ ਭਾਰਤੀ ਸੇਵਾ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਹੈ ਜਾਂ ਰੱਖਿਆ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਕੋਈ ਅਹੁਦਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਵੀ ਸਿਵਲ ਅਹੁਦਾ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ 'ਤੇ ਅਹੁਦਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਰਾਜ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਹ ਰਾਜਪਾਲ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ 'ਤੇ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਦਾ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, 'ਕੇ' ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 162 ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਦੁਬਾਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੇਵਾ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਕੋਈ ਮਨਾਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਦੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਚੁੱਕੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਮੁੜ-ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। [ਪਰਾ 10] [727-D-F]

1.2 ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਸੱਤਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀ ਸੂਚੀ II ਦੀ ਐਂਟਰੀ 2 'ਪੁਲਿਸ' (ਰੇਲਵੇ ਅਤੇ ਗ੍ਰਾਮੀਣ ਪੁਲਿਸ ਸਮੇਤ) ਸੂਚੀ I ਦੀ ਐਂਟਰੀ 2A ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸਿੰਗ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਹਿਲੂ ਵਿਧਾਨਿਕ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਰਾਜ ਦੀ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਪੁਲਿਸ ਸੇਵਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਰਹੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਮੁੜ-ਰੁਜ਼ਗਾਰ, ਰਾਜ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਮੁੜ-ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵਜੋਂ, ਉਹ ਸਿਵਲ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ

ਉਸਦੀ ਤਨਖਾਹ ਸਰਕਾਰੀ ਖਜ਼ਾਨੇ ਵਿੱਚੋਂ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਹ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਵਿਰੋਧੀ ਬਿਊਰੋ ਵਿੱਚ ਡਿਊਟੀਆਂ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਨਿਭਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। [ਪਰਾ 11] [727-G-H]

1.3 ਰਾਜ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਸ਼ਕਤੀ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀ ਹੈ, ਭਾਵ ਜੇਕਰ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ, ਤਾਂ ਰਾਜ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਨਿਯਮ ਬਣਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜੇਕਰ ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। [ਪਾਰਾ 12 ਅਤੇ 13] [728-A-B-E-F] P.H. ਪਾਲ ਮਨੋਜ ਪਾਂਡੀਅਨ ਬਨਾਮ ਪੀ. ਵੇਲਦੁਰਾਈ (2011) 5 SCC 214 : [2011] 5 SCR 254 ; ਬਿਸ਼ੰਭਰ ਦਿਆਲ ਚੰਦਰ ਮੋਹਨ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ. v. ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ. (1982) 1 SCC 39 : [1982] 1 SCR 1137 - 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ।

1.4 'ਕੇ' ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਮੁੜ-ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸਿਵਲ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਰੱਖਣ ਲਈ ਭਰਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 16 ਦੀ ਸਖ਼ਤੀ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਦੀ ਵਾਰੰਟੀ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਦੀ ਉਮਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਡਿਊਟੀ ਨਿਭਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਉਸ ਨੇ ਸਾਰੇ ਪੁਲਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੀ ਪੁਨਰ-ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 162 ਦੇ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਧਾਨਕ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ; ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪੁਨਰ-ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲਣਾ। ਇਸ ਲਈ, 'ਕੇ' ਨੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਰੋਕੂ ਬਿਊਰੋ ਵਿੱਚ ਸੰਯੁਕਤ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੀਆਂ ਡਿਊਟੀਆਂ ਨਿਭਾਈਆਂ ਹਨ। [ਪੈਰਾ 14] [729-ਡੀ-ਈ]

1.5 ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, 'ਕੇ', ਜਦੋਂ ਕਿ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਰੋਕੂ ਬਿਊਰੋ ਵਿੱਚ ਸੰਯੁਕਤ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਦੇ ਕਰਤੱਵਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨਾ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਮੰਨੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਸੀ ਨਾ ਕਿ ਉਸਦੇ ਆਪਣੇ ਫਾਇਦੇ ਲਈ। ਇਸ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। 'ਐਸ' ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਉਦੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ 'ਕੇ' ਲੋਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਡਿਊਟੀ ਨਿਭਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਨਾ ਕਿ ਆਪਣੇ ਫਾਇਦੇ ਲਈ। ਇਸ ਲਈ, ਅਜਿਹਾ ਅਧਿਕਾਰ ਵੈਧ ਅਤੇ ਬਾਈਡਿੰਗ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਡੀ ਜਿਊਰ ਦਾ ਕੰਮ ਸੀ। [ਪਾਰਾ 15 ਅਤੇ 21 [729-F-G; 735-ਏ-ਬੀ]

ਗੋਕਰਾਜੂ ਰੰਗਰਾਜੂ ਬਨਾਮ ਗੋਕਰਾਜੂ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ (1981) 3 SCC 132 : [1981] 3 SCR 474 ; ਪੁਸ਼ਪਦੇਵੀ ਐਮ. ਜਾਟੀਆ ਬਨਾਮ ਪੁਸ਼ਪਦੇਵੀ ਐਮ. ਜਾਟੀਆ ਐਮ ਐਲ ਵਧਾਵਨ, ਵਧੀਕ ਸਕੱਤਰ ਸ

ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ। (1987) 3 SCC 367 : [1987] 3 SCR 46; ਵੀਰੇਂਦਰ ਕੁਮਾਰ ਗੌਤਮ ਅਤੇ ਹੋਰ। ਬਨਾਮ ਕਰੁਣਾ ਨਿਧਾਨ ਉਪਾਧਿਆਏ ਅਤੇ ਹੋਰ। (2016) 14 SCC 18 : [2016] 7 SCR 223 - 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ।

ਪੁਲਿਨ ਬਿਹਾਰੀ ਦਾਸ ਬਨਾਮ ਰਾਜਾ ਸਮਰਾਟ (1911) SCC ਔਨਲਾਈਨ ਕੈਲ 159; ਪੀ.ਐੱਸ. ਮੈਨਨ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲਾ ਰਾਜ ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1970 ਕੇਰ 165; ਪੀ. ਮਹਾਮਣੀ ਬਨਾਮ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਮੈਗਨੇਸਾਈਟ, ਲਿਮਟਿਡ, ਸਲੇਮ ਅਤੇ ਹੋਰ। (1993) 2 LLN 353 - ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

1.6 ਹਾਈ ਕੋਰਟ, ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ 'ਕੇ' ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ 'ਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹਾ ਸਵਾਲ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਪਟੀਸ਼ਨ. [ਪੈਰਾ 22] [735-BC]

1.7 'ਕੇ' ਨੇ 'ਐਸ' ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਅੰਤਮ ਰਿਪੋਰਟ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਰੋਕੂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 17 ਦੀ ਧਾਰਾ (ਸੀ) ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਜਾਂਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਚਾਰੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, 'S' ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸੀ, ਜੋ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13(1)(e) ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਸਮੇਤ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਅਤੇ ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 23] [735-ਸੀ-ਡੀ]

1.8 ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਖੋਜ ਕਿ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ੀ ਅਫ਼ਸਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, 'ਐਸ' ਮੁਖਬਰ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਦੋਵੇਂ ਹੋਣ ਕਰਕੇ *ਮੋਹਨ ਲਾਲ ਕੇਸ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ। **ਵਰਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਕੇਸ ਵਿੱਚ,

*ਮੋਹਨ ਲਾਲ ਕੇਸ ਨੂੰ ਸੰਭਾਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। [ਪੈਰਾ 24] [735-E] *ਮੋਹਨ ਲਾਲ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ (2018) 17 SCC 627 : [2018] 9 SCR 1006 - ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੈ। **ਵਰਿਦਰ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ (2019) SCC ਔਨਲਾਈਨ SC 170 - 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ।

1.9 ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਦੋਸ਼ੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਟਿਕਾਊ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਇਕ ਪਾਸੇ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮਾਮਲਾ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਅਗਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। [ਪਰਾ 26] [736- ਅ.

ਯੂਨੀਅਨ ਪਬਲਿਕ ਸਰਵਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਬਨਾਮ ਗਿਰੀਸ਼ ਜੈਅੰਤੀ ਲਾਲ ਵਾਘੇਲਾ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ. (2006) 2 SCC 482 : [2006] 1 SCR 1006 - ਵੱਖਰਾ।

2.1 ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁਢਲੀ ਜਾਂਚ ਦਾ ਘੇਰਾ ਅਤੇ ਘੇਰਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗਾ। ਇੱਥੇ ਕੋਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਫਾਰਮੈਟ ਜਾਂ ਢੰਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੁਢਲੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸਿਰਫ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਬੇਲੋੜੀ ਅਤੇ ਅਸਮਰੱਥ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਜਾਂਚ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸ਼ੁਰੂ ਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। [ਪਰਾ 32] [739-C]

2.2 ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਐਫਆਈਆਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਕੱਤਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੋਸ਼ੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਆਮਦਨ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਮੁਢਲੀ ਜਾਂਚ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੇਲੋੜੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ, ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਕੋਲ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੰਬੰਧਿਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਉਪਲਬਧ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨੋਟਿਸਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਜਿਹੇ ਖੁਲਾਸੇ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਮੁਢਲੀ ਜਾਂਚ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਐਫਆਈਆਰ ਰੱਦ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਤਾਂ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਐਫਆਈਆਰ ਦੀ ਪੂਰੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। [ਪਰਾ 33] [739-D-F]

ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਭਜਨ ਲਾਲ (1992) 1 Supp. SCC 335 : [1990] 3 Suppl. SCR 259 - 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ।

2.3 ਇਸ ਲਈ, *ਲਲਿਤਾ ਕੁਮਾਰੀ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮੁਢਲੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਵਾਰੰਟੀ ਸਾਰੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੁਢਲੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਕਿਸਮ ਹਰ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗੀ। ਕੋਈ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਮਾਪਦੰਡ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸਲਈ, ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਇੱਕ ਸੰਜੀਦਾ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਾ ਕੋਈ ਰਸਮੀ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਰਸਮੀ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ। [ਪਰਾ 34] [740-ਏ-ਬੀ]

ਲਲਿਤਾ ਕੁਮਾਰੀ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ। (2014) 2 SCC 1 : [2013] 14 SCR 713 - 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ।

ਕਰਨਾਟਕ ਲੋਕਾਯੁਕਤ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਰਾਜ, ਬੰਗਲੁਰੂ ਬਨਾਮ ਐੱਮ.ਆਰ. ਹੀਰੇਮਠ (2019) 7 SCC 515 - ਵੱਖਰਾ।

3.1 ਇਸ ਦਲੀਲ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕੋਈ ਗੁਣ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੋਈ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੁਆਰਾ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਵਾਲ ਕਿ ਕੀ ਦੋਸ਼ੀ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਇੱਕ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਲੋਕ ਸੇਵਕ, ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਸਵਾਲ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। [ਪਾਰਾ 35 ਅਤੇ 36] [740-C-E-F]

ਕੇ. ਕਲੀਮੁਥੂ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਡੀਐਸਪੀ ਦੁਆਰਾ (2005) 4 ਐਸਸੀਸੀ 512: [2005] 3 ਐਸਸੀਆਰ 1 – ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ।

3.2 ਜੇਕਰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 17 ਦੇ ਤਹਿਤ ਲੋੜੀਂਦੇ ਰੈਂਕ ਅਤੇ ਦਰਜੇ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਕੁਤਾਹੀ ਇੱਕ ਬੇਨਿਯਮਤਾ ਹੋਵੇਗੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਜਿਹੀ ਬੇਨਿਯਮੀ ਪੱਖਪਾਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦੀ ਹੈ, ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗਾ ਜਾਂ ਬੁਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਕਾਨੂੰਨ. ਇਸ ਲਈ, ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 36] [740-F-G] ਵਿਨੋਦ ਕੁਮਾਰ ਗਰਗ ਬਨਾਮ ਰਾਜ (ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਦੀ ਸਰਕਾਰ) [2020] 2 SCC 88 – 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੈ।

4. ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣਾ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ 2018 ਦੇ ਐਕਟ XVI ਦੁਆਰਾ ਸੋਧੇ ਗਏ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਐਕਟ ਦੇ ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਉਪਬੰਧ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਸੋਧ ਐਕਟ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲਾਗੂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਐਫਆਈਆਰ ਸਾਲ 2018 ਵਿੱਚ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ 9 ਨਵੰਬਰ, 2011 ਨੂੰ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਕੀ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਪਹਿਲਾਂ ਮੌਜੂਦ ਸੀ। 26 ਜੁਲਾਈ, 2018 ਨੂੰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੋਧ ਲਈ। [ਪੈਰਾ 37] [741-ਬੀ-ਸੀ]

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ

[2006] 1 SCR 1006 ਵੱਖਰਾ ਪੈਰਾ 8

[2011] 5 SCR 254 ਪੈਰਾ 12 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ

[1982] 1 SCR 1137 ਪੈਰਾ 13 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ

[1981] 3 SCR 474 ਪੈਰਾ 15 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ

(1911) SCC ਔਨਲਾਈਨ ਕੈਲ 159 ਪੈਰਾ 16 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ

[1987] 3 SCR 46 ਪੈਰਾ 17 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ
ਏਆਈਆਰ 1970 ਕੇਰ 165 ਨੇ ਪੈਰਾ 18 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ
(1993) 2 LLN 353 ਨੇ ਪੈਰਾ 19 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ
[2016] 7 SCR 223 ਪੈਰਾ 20 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ
[2018] 9 SCR 1006 ਪੈਰਾ 24 ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੈ
(2019) SCC ਔਨਲਾਈਨ SC 170 ਪੈਰਾ 25 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ
[2013] 14 SCR 713 ਪੈਰਾ 27 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ
(2019) 7 SCC 515 ਵੱਖਰਾ ਪੈਰਾ 27
[1990] 3 ਸਪਲ. SCR 259 ਪੈਰਾ 33 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ
[2005] 3 SCR 1 ਪੈਰਾ 35 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ
[2020] 2 SCC 88 ਪੈਰਾ 36 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ

ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2019 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1662।
2018 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 12485 ਵਿੱਚ ਤੇਲੰਗਾਨਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਲਈ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਵਿਖੇ ਨਿਆਂਇਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 24.12.2018 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ
ਨਾਲ
2019 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 1663।
ਗੁਰੂਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਕੁਮਾਰ, ਸ੍ਰ. ਐਡਵੋਕੇਟ, ਸ਼੍ਰੀਧਰ ਪੋਤਰਾਜੂ, ਪੀ. ਅਨੰਤਾ ਨਾਗੇਸ਼ਵਰ ਰਾਓ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸ਼ਵੇਤਾ ਪਰਿਹਾਰ, ਸ. ਸ਼ਿਵਾਨੀ ਤੁਸ਼ੀਰ, ਸ. ਜੀ. ਊਸ਼ਾਸ਼੍ਰੀ, ਟੀ. ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਮੈਨਨ, ਮਿਸ. ਬੀਨਾ ਮਾਧਵਨ, ਸ. ਉਦੈ ਕੁਮਾਰ ਸਾਗਰ, ਸ. ਸਵਾਤੀ ਭਾਰਦਵਾਜ, ਐਡਵੋਕੇਟ. ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ.

ਵੱਲੋਂ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ
ਹੇਮੰਤ ਗੁਪਤਾ, ਜੇ.
1. 24 ਦਸੰਬਰ, 2018 ਨੂੰ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਵਿਖੇ ਨਿਆਂਇਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਆਦੇਸ਼ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਦੋਸ਼ੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ।
2. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪਰਾਧ ਨੰਬਰ 28/ACB-CIU-HYD/2011 ਮਿਤੀ 9 ਨਵੰਬਰ, 2011 ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜ਼ਾਬਤਾ ਫੌਜਦਾਰੀ, 19731 ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ।

3. ਚੌਧਰੀ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹੀ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸੁਧਾਕਰ, ਸਵੇਰੇ 10 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਡਿਪਟੀ ਐਸ.ਪੀ. FIR ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

"ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਸੂਚਨਾ ਮਿਲਣ 'ਤੇ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀ. ਮਨਗੀਪੇਟ @ ਮੰਗੀਪੇਟ ਸਰਵੇਸ਼ਵਰ ਰੈੱਡੀ S/o. ਸਵਰਗਵਾਸੀ ਨਰਸਿਮਹਾ ਰੈੱਡੀ, ਉਮਰ 51 ਸਾਲ, ਓਸੀਸੀ: ਓਐਸਡੀ, ਰੰਗ ਰੈਡੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ, ਵਿਕਰਾਬਾਦ ਆਰ/ਓ ਫਲੈਟ ਨੰਬਰ 401, ਵੈਂਕਟਾਦਰੀ ਅਪਾਰਟਮੈਂਟਸ, ਐਚਪੀਸੀਐਲ ਪੈਟਰੋਲ ਪੰਪ ਦੇ ਪਿੱਛੇ, ਗਾਚੀਬੋਵਲੀ, ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਚਿਲਕਾਟੋਨੀਪੱਲੀ (ਵੀ) ਵੈਲਤੂਰ (ਪੋਸਟ), ਵਾਨਾਪਾਰਥੀ ਦਾ ਵਸਨੀਕ ਹੈ। ਟੀ., ਮਹਿਬੂਬਨਗਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਐੱਸ.ਓ. ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ। 19-09-1985 ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਵਜੋਂ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾਈ ਅਤੇ 04-04-1995 ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਵਜੋਂ ਤਰੱਕੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਤੇ Dy. ਐਸ.ਪੀ.ਡੀ.ਟੀ. ਸਾਲ 2007 ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਦਾ, ਉਸਨੇ ਰਾਇਦੁਰਗਮ, ਹਯਾਥਨਗਰ, ਮਲਕਾਜੀਗਿਰੀ ਵਿੱਚ ਐਸਆਈ ਵਜੋਂ, ਨਲਗੋਂਡਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਹੁਜ਼ੂਰਨਗਰ ਵਿੱਚ ਸਰਕਲ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਵਜੋਂ, ਨਰਸਿੰਗੀ, ਉੱਪਲ, ਸਾਈਬਰਾਬਾਦ ਕਮਿਸ਼ਨਰੇਟ ਦੇ ਰਾਜੇਂਦਰਨਗਰ ਵਿੱਚ, ਆਰ.ਆਰ. ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਏ.ਸੀ.ਪੀ., ਰਾਜੇਂਦਰਨਗਰ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ 4 ਸਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਓਐਸਡੀ ਵਜੋਂ, ਰੰਗਾ ਰੈਡੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ, ਵਿਕਰਾਬਾਦ।

ਆਪਣੀ ਸੇਵਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਉਸਨੇ ਹੈਦਰਾਬਾਦ, ਰੰਗਾ ਰੈੱਡੀ ਅਤੇ ਮਹਿਬੂਬਨਗਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਛੇ ਬਹੁਮੰਜ਼ਿਲਾ ਇਮਾਰਤਾਂ, ਇੱਕ ਬਹੁਮੰਜ਼ਲੀ ਵਪਾਰਕ ਕੰਪਲੈਕਸ, 27 ਪਲਾਟ ਅਤੇ 26 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਕਾਰਪੀਓ ਕਾਰ, ਇੱਕ ਹੁੰਡਈ ਵਰਨਾ ਕਾਰ ਅਤੇ ਮਾਰੂਤੀ ਕਾਰ, ਸਭ ਦੀ ਕੀਮਤ 3 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ। ,55,61,500/-।

ਏ.ਓ. ਦੀ ਸੰਭਾਵਿਤ ਆਮਦਨ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਆਮਦਨੀ ਦੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਸਰੋਤਾਂ ਤੋਂ ਜਦੋਂ ਮੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਣਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ 60,00,000/- ਰੁਪਏ ਹੋਣਗੇ। ਦੋਸ਼ੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦਾ ਸੰਭਾਵੀ ਖਰਚਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਘਰੇਲੂ ਖਰਚੇ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ 'ਤੇ ਖਰਚੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਆਰਜ਼ੀ ਤੌਰ 'ਤੇ 23,00,000/- ਰੁਪਏ ਹੋਣ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਹੈ। ਦੋਸ਼ੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਸੰਭਾਵਿਤ ਬੱਚਤ 37,00,000/- ਰੁਪਏ ਹੈ, ਭਾਵ, ਰੁਪਏ ਦੀ ਸੰਭਾਵਿਤ ਆਮਦਨ। 60,00,000 - 23,00,000/- ਦੇ ਸੰਭਾਵਿਤ ਖਰਚੇ ਤੋਂ ਘਟਾਓ।

37,00,000/- ਦੀ ਸੰਭਾਵਿਤ ਬੱਚਤ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ, ਦੋਸ਼ੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਲਗਭਗ 3,55,61,500/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਏ.ਓ. ਦੇ ਕੋਲ 3,18,61,500/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਹੈ ਜੋ ਉਸਦੀ ਆਮਦਨ ਦੇ ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਸਰੋਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਉਹ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲੇਖਾ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ U/s 13(2) r/w 13(P.C ਦਾ 1)(e) ਐਕਟ 1988। ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਰੋਕੂ ਐਕਟ, 1988 ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਅਧਿਕਾਰੀ U/s 13(2) r/w 13(1)(e) ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਤੋਂ ਇਜਾਜ਼ਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਇਸ ਲਈ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ.

4. ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਹੋਣ 'ਤੇ 9 ਅਕਤੂਬਰ, 2017 ਨੂੰ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਦੋਸ਼ੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕੋਲ 3,18,61,500/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਸੰਪੱਤੀ ਹੋਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹੀ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਕਥਿਤ ਆਮਦਨ ਦੇ ਉਸ ਦੇ ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਸਰੋਤਾਂ ਤੋਂ ਅਨੁਪਾਤਕ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ 37 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਬਚਤ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਕੁੱਲ ਕੀਮਤ ਲਗਭਗ 3,55,61,500/- ਰੁਪਏ ਪਾਈ ਗਈ। ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ 114 ਗਵਾਹਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਚੌ. ਸੁਧਾਕਰ, ਡੀਐਸਪੀ, ਸੀਆਈਯੂ, ਏਸੀਬੀ, ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਅਤੇ ਪੰਜ ਹੋਰ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਅੰਤਿਮ ਰਿਪੋਰਟ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ।

5. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਰਾਜ ਉਪਰੋਕਤ ਦੋ ਖੋਜਾਂ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ, ਦੋਸ਼ੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਦਬਾਏ ਗਏ ਅਧਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ - ਕਿ ਜੁਰਮ ਦੇ ਦਰਜ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੋਈ ਮੁਢਲੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ; ਕਿ ਕੋਈ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਜਾਂਚ ਦੇ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਹੋਈ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਦੋਸ਼ੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਘਾਣ ਹੋਇਆ ਹੈ।

6. ਰਾਜ ਦੇ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਬੀਨਾ ਮਾਧਵਨ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਅਧਿਕਾਰੀ 19 ਸਤੰਬਰ, 1985 ਨੂੰ ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ 4 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1997 ਨੂੰ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਵਜੋਂ ਤਰੱਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਸਾਲ 2007 ਵਿੱਚ ਡੀਐਸਪੀ ਵਜੋਂ ਤਰੱਕੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਐਫਆਈਆਰ ਦੀ, 30 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2015 ਨੂੰ ਇੱਕ ਡਰਾਫਟ ਫਾਈਨਲ ਰਿਪੋਰਟ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਦੋਸ਼ੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ 31 ਮਈ, 2017 ਨੂੰ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ 9 ਅਕਤੂਬਰ, 2017 ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਰੋਕੂ ਐਕਟ, 1988 ਦੀ ਧਾਰਾ 17।

ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੇ ਰੈਂਕ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੋ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਆਮ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰਤ ਹੈ, ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੀ ਧਾਰਾ (ਈ) ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਜਾਂਚ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਦੇ ਰੈਂਕ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 17 ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

“17. ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਵਿਅਕਤੀ।—ਜਾਬਤਾ ਫ਼ੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ, 1973 (1974 ਦਾ 2) ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਰੈਂਕ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨਹੀਂ,—

a) xx xx xx

b) xx xx xx
c) ਕਿਤੇ ਹੋਰ, ਕਿਸੇ ਡਿਪਟੀ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਆਫ਼ ਪੁਲਿਸ ਜਾਂ ਬਰਾਬਰ ਰੈਂਕ ਦਾ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਜਾਂਚ ਮੈਟਰੋਪੋਲੀਟਨ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਜਾਂ ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਰੇਗਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਹੋਵੇ, ਜਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਇਸ ਲਈ ਬਿਨਾਂ ਵਾਰੰਟ ਦੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਜੇਕਰ ਪੁਲਿਸ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੇ ਰੈਂਕ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਆਮ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਕਿਸੇ ਮੈਟਰੋਪੋਲੀਟਨ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਜਾਂ ਪਹਿਲੇ ਦੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਜਾਂਚ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਵਰਗ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਇਸ ਲਈ ਬਿਨਾਂ ਵਾਰੰਟ ਦੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ: ਬਸ਼ਰਤੇ ਅੱਗੇ ਕਿ ਧਾਰਾ 13 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (1) ਦੀ ਧਾਰਾ (ਈ) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਿਸੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਦਾ ਦਰਜਾ।

7. ਰਾਜ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ 24 ਮਈ, 2008 ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਹੁਕਮ ਨੰਬਰ 3168 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ ਕੇ. ਸੰਪਤ ਕੁਮਾਰ, ਸੰਯੁਕਤ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਵਿਰੋਧੀ ਬਿਊਰੋ ਨੂੰ 31 ਮਈ, 2008 ਨੂੰ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵਜੋਂ ਮੁੜ-ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੀ ਮਿਆਦ. ਪੁਨਰ-ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ 5 ਮਾਰਚ, 2009 ਨੂੰ ਨਵਿਆਇਆ ਗਿਆ ਸੀ; 13 ਮਈ, 2010 ਅਤੇ 30 ਮਈ, 2011 ਨੂੰ, ਹਰੇਕ ਨੇ ਮੁੜ-ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਾਲ ਤੱਕ ਵਧਾਇਆ। ਇਹ 9 ਨਵੰਬਰ, 2011 ਨੂੰ ਸੀ.ਆਈ.ਯੂ. ਅਤੇ ਐਸ.ਈ.ਐਸ., ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਵਿਰੋਧੀ ਬਿਊਰੋ ਦੇ ਸੰਯੁਕਤ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਨੇ ਸੀ.ਐਚ. ਸੁਧਾਕਰ, ਦਰਜ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਡੀ.ਐਸ.ਪੀ

ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13(1)(e) ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 13(2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕੇਸ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਹਾਤੇ, ਬੈਂਕਰ ਬੁੱਕ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੋ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸ ਤੋਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਇੰਦਰਾਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀਆਂ ਲੈਣ ਜਾਂ ਲੈਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨਾ। ਇਹ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵਿੱਚ ਹੈ ਕਿ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਅਹਾਤੇ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲਈ ਗਈ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

8. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਯੂਨੀਅਨ ਪਬਲਿਕ ਸਰਵਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਬਨਾਮ ਗਿਰੀਸ਼ ਜਯੰਤੀ ਲਾਲ ਵਾਘੇਲਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ। . ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸਨੂੰ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਨਿਯਮਤ ਚੋਣਕਰਤਾ ਦੀ ਉਪਲਬਧਤਾ

ਤੱਕ, ਜੋ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਵੇ, ਅਮਲੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਠੇਕੇ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਨਤੀਜੇ ਵਾਪਸ ਕੀਤੇ:

"21. ਇਹ ਨਾ ਤਾਂ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ 1 ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਜਨਤਕ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦਮਨ ਅਤੇ ਦੀਵ ਵਿੱਚ ਡਰੱਗ ਇੰਸਪੈਕਟਰਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰਤ ਸੰਸਥਾ ਨੇ ਚੁਣਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ. ਉਸ ਦੀ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਲਈ ਠੇਕੇ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਸੀ। ਨਿਯੁਕਤੀ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 16 ਦੇ ਅਨੁਰੂਪ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨਿਰੋਲ ਠੇਕੇ 'ਤੇ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸਰਕਾਰੀ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਦਾ ਰੁਤਬਾ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦਾ ਮੁਕਾਮ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਇਆ। ਠੇਕੇ 'ਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਜਵਾਬਦੇਹ 1 ਡਰੱਗਜ਼ ਇੰਸਪੈਕਟਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸੇਵਾ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਅਚਨਚੇਤ ਜਾਂ ਕਮਾਈ ਛੁੱਟੀ ਦਾ ਲਾਭ ਲੈਣ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਉਹ ਜਨਰਲ ਪ੍ਰਾਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ ਦਾ ਲਾਭ ਲੈਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਹ ਕਿਸੇ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ ਆਮ ਘਟਨਾਵਾਂ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਸ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲੀ ਭੱਤੇ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਵਜੋਂ ਨਾ ਤਾਂ ਮੁਅੱਤਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਦਾ ਤਬਾਦਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਮਾਮੂਲੀ ਜ਼ੁਰਮਾਨੇ ਜੋ ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ 'ਤੇ ਲਗਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਹ ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰੀ 'ਤੇ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਉਸ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 311 ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਾ 1 ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਸੀ। 9. ਸਾਨੂੰ ਤਰਕ ਦੀ ਲਾਈਨ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਗਿਰੀਸ਼ ਜਯੰਤੀ ਲਾਲ ਵਾਘੇਲਾ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਸ਼੍ਰੀ ਵਾਘੇਲਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਠੇਕੇ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ, ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤਨਖਾਹ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇੱਕ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਸੰਘ ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯਮਤ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਚੁਣਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਨਿਯਮਤ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਹੁਦਿਆਂ ਨੂੰ ਭਰਨ ਦੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਲਈ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਪੰਜ ਸਾਲ ਦੀ ਛੋਟ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਨਿਯਮਤ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਛੋਟ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਸੀ ਜੋ ਉਸਦੀ ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਦਾ ਸੀ ਨਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 309 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਜਿੰਨਾ ਕਿ ਉਹ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਯੁਕਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਯੂਨੀਅਨ ਪਬਲਿਕ ਸਰਵਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨ

ਦੁਆਰਾ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਪੋਸਟ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮਤ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਵੱਡੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਛੋਟ ਲਈ।

10. ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਅਨੁਛੇਦ 310 ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਹਰ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਰੱਖਿਆ ਸੇਵਾ ਜਾਂ ਸੰਘ ਦੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਸਰਬ-ਭਾਰਤੀ ਸੇਵਾ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਹੈ ਜਾਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਸਿਵਲ ਅਹੁਦੇ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਕੋਈ ਅਹੁਦਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ 'ਤੇ ਦਫਤਰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਰਾਜ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਹ ਰਾਜਪਾਲ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ 'ਤੇ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਦਾ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਸ਼੍ਰੀ ਕੇ. ਸੰਪਤ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 162 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਦੁਬਾਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੇਵਾ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਕੋਈ ਮਨਾਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਦੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਚੁੱਕੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਮੁੜ-ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ।
11. ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਦੀ ਸੂਚੀ II ਦੀ ਐਂਟਰੀ 2 ਪੁਲਿਸ (ਰੇਲਵੇ ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਪੁਲਿਸ ਸਮੇਤ) ਸੂਚੀ I ਦੀ ਐਂਟਰੀ 2A ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸਿੰਗ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਹਿਲੂ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨਕ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਪੁਲਿਸ ਸੇਵਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਰਹੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਮੁੜ-ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਰਾਜ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਮੁੜ-ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵਜੋਂ, ਉਹ ਸਿਵਲ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਦੀ ਤਨਖਾਹ ਸਰਕਾਰੀ ਖਜ਼ਾਨੇ ਵਿੱਚੋਂ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਹ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਵਿਰੋਧੀ ਬਿਊਰੋ ਵਿੱਚ ਡਿਊਟੀਆਂ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਨਿਭਾ ਰਿਹਾ ਸੀ
12. ਵਿੱਚ ਪੀ.ਐਚ. ਪਾਲ ਮਨੋਜ ਪਾਂਡਿਅਨ ਬਨਾਮ ਪੀ. ਵੇਲਦੁਰਾਈ 5, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀ ਹੈ, ਭਾਵ ਜੇਕਰ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ, ਤਾਂ ਰਾਜ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰੀ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ। ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:
"48. ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਸਿਰਫ਼ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇੱਕ ਕਲਿਆਣਕਾਰੀ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਦੇ ਕਾਰਜ ਲਗਾਤਾਰ ਵਧਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਜੋ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਭਾਗੀ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਪਾੜੇ ਨੂੰ ਭਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਰਤਦੀ ਹੈ। ਰਾਜ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਜੇਕਰ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਕੋਲ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ

ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ, ਤਾਂ ਰਾਜ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਇਸਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮ ਬਣਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਨਿਯਮ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਹੁਕਮ ਅਸਮਰੱਥ ਹੋਣਗੇ ਜੇਕਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ 16-11-1951 ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਹਦਾਇਤਾਂ ਸਨ।

13. ਬਿਸ਼ੰਭਰ ਦਿਆਲ ਚੰਦਰ ਮੋਹਨ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਵਿੱਚ। ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ। 6, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜੇਕਰ ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ:

"20. …….. ਰਾਮ ਜਵਿਆ ਕਪੂਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ [ਏਆਈਆਰ 1955 ਐਸਸੀ 549 : (1955) 2 ਐਸਸੀਆਰ 225 : 1955 ਐਸਸੀਜੇ 504] ਵਿੱਚ ਮੁਖਰਜੀ, ਸੀ.ਜੇ., ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 73 ਅਤੇ 162 ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੇ ਹਨ। ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਾਰਜ ਕੀ ਹੈ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਗਣਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ: "ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਰਹਿੰਦ-ਖੂੰਹਦ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਵਿਧਾਨਿਕ ਅਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਹਟਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਚੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।" ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਗਣਨਾ ਦੇਣਾ ਨਾ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸੰਭਵ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨੀਤੀ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ, ਰਾਜ ਆਪਣੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਰਾਜ ਦੇ ਆਮ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਾਲ ਚਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀ, ਉਸ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਚੌੜਾਈ ਅਤੇ ਵਿਆਪਕਤਾ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਉਸ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੀ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਠੱਪ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।"

14. ਸ਼੍ਰੀ ਕੇ. ਸੰਪਤ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਮੁੜ-ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸਿਵਲ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਰੱਖਣ ਲਈ ਭਰਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 16 ਦੀ ਸਖ਼ਤੀ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਦੀ ਵਾਰੰਟੀ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਦੀ ਉਮਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ

ਪਹਿਲਾਂ ਡਿਊਟੀ ਨਿਭਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਉਸ ਨੇ ਸਾਰੇ ਪੁਲਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੀ ਪੁਨਰ-ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 162 ਦੇ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਧਾਨਕ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ; ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੁੜ-ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲਣਾ। ਇਸ ਲਈ ਸ੍ਰੀ ਕੇ. ਸੰਪਤ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਰੋਕੂ ਬਿਊਰੋ ਵਿੱਚ ਸੰਯੁਕਤ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਵਜੋਂ ਡਿਊਟੀ ਨਿਭਾਈ ਹੈ।

15. ਅਸੀਂ ਅੱਗੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਰੋਕੂ ਬਿਊਰੋ ਵਿੱਚ ਸੰਯੁਕਤ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਦੇ ਕਰਤੱਵਾਂ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਸ੍ਰੀ ਕੇ. ਸੰਪਤ ਕੁਮਾਰ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਮੰਨੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਸਨ ਨਾ ਕਿ ਉਸਦੇ ਆਪਣੇ ਫਾਇਦੇ ਲਈ। ਇਸ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਗੋਕਰਾਜੂ ਰੰਗਰਾਜੂ ਬਨਾਮ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ:

“17. ਇਸਲਈ, ਇੱਕ ਜੱਜ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਿਰਫ਼ ਘੁਸਪੈਠ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਜਾਂ ਹੜੱਪਣ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਉਹ ਹੈ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਰੰਗ ਵਿੱਚ ਅਹੁਦਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨੁਕਸਦਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਨੁਕਸਦਾਰ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਵਿੱਚ ਜੋ ਵੀ ਨੁਕਸ ਹੋਵੇ, ਉਸਦੇ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਏ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੰਮਾਂ ਦੀ ਜਦੋਂ ਉਹ ਦਫਤਰ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਸੀ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਏ ਗਏ ਫੈਸਲਿਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ੀਲਤਾ ਹੈ। ਨਿਆਂ. ਬੇਲੇਜ਼ੀ ਉਲਝਣ ਅਤੇ ਬੇਅੰਤ ਸ਼ਰਾਰਤ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਇਹ ਅਸਲ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ, ਲੋੜ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ...

19. ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਡੀ ਫੈਕਟੋ ਸਿਧਾਂਤ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 9 ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਫਡਕੇ ਦੀਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਵਾਲੇ ਜੱਜ ਸਿਰਫ਼ ਹੜੱਪਣ ਵਾਲੇ ਜਾਂ ਘੁਸਪੈਠ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਸਗੋਂ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਰੰਗ ਵਿੱਚ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਅਤੇ ਕਰਤੱਵਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਉਸ ਦਫ਼ਤਰ ਨਾਲ ਚਿੰਤਤ ਹਾਂ ਜਿਸ ਨੂੰ ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਦਫਤਰ ਦੇ ਖਾਸ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਦਫ਼ਤਰ ਨੂੰ ਵੈਧ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਹ ਮਾਇਨੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ ਕਿ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਵੈਧ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਜਾਂ ਸਹਾਇਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਵਿਅਕਤੀ, ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਦੇ ਹੋਣਗੇ।

ਉਹ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵੈਧ ਰਹਿਣਗੇ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨੂੰ ਅਵੈਧ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਕੱਲੇ ਉਸ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਇਹ ਕਦੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਹੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਵੱਖਰੀ ਗੱਲ ਹੋਵੇਗੀ। ਅਸੀਂ ਤਤਕਾਲ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਨਾਲ ਚਿੰਤਤ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। ਇਸ ਲਈ, ਸਾਨੂੰ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਦੀਆਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬੇਨਤੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ”

16. ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲਾ ਪੁਲਿਨ ਬਿਹਾਰੀ ਦਾਸ ਬਨਾਮ ਰਾਜਾ ਸਮਰਾਟ 8 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜਸਟਿਸ ਮੁਕਰਜੀ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ:-

“ਇਹ ਸਿਧਾਂਤ ਕਿ ਅਫਸਰਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੰਮ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮੰਨੇ ਹੋਏ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ??? ਜਨਤਾ ਜਾਂ ਤੀਜੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਅਥਾਰਟੀ, ਨਾ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਫਾਇਦੇ ਲਈ, ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਨੇ ਹੀ ਵੈਧ ਅਤੇ ਬੰਧਨ ਵਾਲੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਅਫਸਰਾਂ ਦੇ ਕਾਰਜ ਸਨ, ਜੋ ਕਿ ਸਾਲ-ਕਿਤਾਬਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀਆਂ ਤਾਰੀਖਾਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਯੋਗਤਾ ਜਾਂ ਅਪਵਾਦ, ਨਿਰਣੇ ਦੀ ਇੱਕ ਲੰਬੀ ਲਾਈਨ ਦੁਆਰਾ। ਵਿਨਰ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, "ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੰਮ ਚੰਗੇ ਹਨ, ਨਾ ਕਿ ਨਿਰਣਾਇਕ, ਕਿਉਂਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਇੱਕ ਖੰਡਨ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਹੈ" (ਸੰਖੇਪ, ਟੀਟ. ਅਫਸਰ ਅਤੇ ਅਫਸਰ ਜੀ. 4)। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਡੀ-ਫੈਕਟੋ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਨ ਲਈ ਸਵਾਲ, ਇੱਕ ਨਿਯਮ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਚੁਣੌਤੀਸ਼ੁਦਾ ਕਾਰਵਾਈਆਂ, ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵੈਧ ਹਨ, ਪਰ ਕੀ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹੈ ਜਾਂ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਸਲ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸੀ

. XX XX XX

ਸਾਡੇ ਮੌਜੂਦਾ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਜਾਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਂਚ ਕਰੀਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਸਲ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਤੱਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਸਲ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਨੀਤੀ ਅਤੇ ਲੋੜ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਨਤਾ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ, ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਹਿੱਤ ਇੱਕ ਦੇ ਕਰਤੱਵਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕੰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਕਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਦਫਤਰ. ਸਿਧਾਂਤ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਰਵਉੱਚਤਾ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ, ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਨੂੰ ਅਨਿਯਮਿਤ ਹੋਂਦ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ, ਰਾਜ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਅਨੇਕ ਕਾਰਜਕਰਤਾਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਸਮੂਹਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਅਤੇ ਆਗਿਆਕਾਰੀ ਤੋਂ

ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜਾਂ ਨੁਕਸਦਾਰ ਸਿਰਲੇਖ, ਅਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਭੈੜੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਵਿਗਾੜ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਸਮਾਜ ਦੀ ਚੰਗੀ ਵਿਵਸਥਾ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦੀ ਸਿੱਧੀ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ, [ਸਕੇਡਿੰਗ ਬਨਾਮ ਲੋਰੈਂਟ [???] ਅਤੇ ਨੈਰਟਨ ਬਨਾਮ ਸ਼ੈਲਬੀ ਕਾਉਂਟੀ [118 ਯੂ.ਐਸ. 425 ਵਿੱਚ ਨਿਰੀਖਣ ਵੇਖੋ। (1886)।] ਹੁਣ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ. ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਦੀ 196 ਨੂੰ ਡੀ ਫੈਕਟੋ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਡੀ ਫੈਕਟੋ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਕੇਸ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਇਹ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਣ ਕਿ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਨਿਯਮਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਠਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੀ ਅਨਿਯਮਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪਹਿਲਾ ਆਧਾਰ ਜਿਸ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

17. ਉਪਰੋਕਤ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਅਸਲ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪੁਸ਼ਪਦੇਵੀ ਐੱਮ. ਜਾਟੀਆ ਬਨਾਮ ਐੱਮ. ਐੱਲ. ਵਧਾਵਨ, ਵਧੀਕ ਸਕੱਤਰ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐੱਸ. ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਧੀਕ ਸਕੱਤਰ ਨੇ ਮੋਹਨ ਲਾਲ ਜਾਟੀਆ ਨੂੰ ਤਸੱਲੀ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੁਦਰਾ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਅਤੇ ਤਸਕਰੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਐਕਟ, 1974 ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਹੁਕਮ ਰਾਹੀਂ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਇਸ ਵਿੱਚ, ਵਧੀਕ ਸਕੱਤਰ ਨੇ ਇੱਕ ਆਰ.ਸੀ. ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਬਿਆਨਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ। ਸਿੰਘ, ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ FERA ਅਧੀਨ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ "ਗਜ਼ਟਿਡ ਅਧਿਕਾਰੀ" ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਬਿਆਨਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਸ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ:

“17. ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅੱਗੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਆਰ.ਸੀ. ਸਿੰਘ ਨੇ ਅਹੁਦੇ ਦਾ ਚਿੰਨ੍ਹ ਪਹਿਨਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ FERA ਦੀ ਧਾਰਾ 40(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਨਫੋਰਸਮੈਂਟ ਦੇ ਇੱਕ ਗਜ਼ਟਿਡ ਅਫਸਰ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਅਤੇ ਕਰਤੱਵਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਅਸਲ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਗੋਕਰਾਜੂ ਰੰਗਾਰਾਜੂ ਬਨਾਮ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ [(1981) 3 ਐਸਸੀਸੀ 132: 1981 ਐਸਸੀਸੀ (ਸੀਆਰਆਈ) 652: (1981) 3 ਐਸਸੀਆਰ 474] ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਬੇਲੋੜੀ ਉਲਝਣ ਅਤੇ ਬੇਅੰਤ ਸ਼ਰਾਰਤ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਨੀਤੀ. ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ, ਉਹ ਦਲੀਲ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰੀ

ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਮਾਇਨੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ ਕਿ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਉਸਦੇ ਕੰਮਾਂ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ।

18. ਅਸੀਂ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਵੱਲ ਝੁਕਾਅ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮਤਤਾ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਬੋਝ ਉਸ ਉੱਤੇ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਕਿ ਆਰ.ਸੀ. ਸਿੰਘ FERA ਦੀ ਧਾਰਾ 40(1) ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇਨਫੋਰਸਮੈਂਟ ਦਾ ਗਜ਼ਟਿਡ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇੱਕ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਲਤ ਸਮਝਿਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਆਰ.ਸੀ. ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਨਫੋਰਸਮੈਂਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

20. … ਜਿੱਥੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਦਫ਼ਤਰ ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਇਹ ਮਾਇਨੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ ਕਿ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਉਸਦੇ ਕੰਮਾਂ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ। ਇਹ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਦਫਤਰ ਦਾ ਚਿੰਨ੍ਹ ਪਹਿਨਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ. ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਬੇਲੋੜੀ ਉਲਝਣ ਅਤੇ ਬੇਅੰਤ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਲੋੜ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ, ਡੀ ਫੈਕਟੋ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਇਜ਼ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗੋਕਰਾਜੂ ਰੰਗਾਰਾਜੂ ਕੇਸ ਵਿੱਚ [(1981) 3 SCC 132 : 1981 SCC (Cri) 652 : (1981) 3 SCR 474] ਚਿਨੱਪਾ ਰੈੱਡੀ, ਜੇ., ਨੇ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਨੀਤੀ ਅਤੇ ਲੋੜ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਲੀਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਜਨਤਾ।" 18. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕੇਰਲ ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੇ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਪੀ.ਐਸ. ਮੈਨਨ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲਾ ਰਾਜ 10 ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸਲ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਜਨਤਾ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਨੀਤੀ ਅਤੇ ਲੋੜ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਜੋਂ ਉਲੀਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਨਿਭਾਉਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਅਧਿਕਾਰਤ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਖ਼ਤ ਬਿੰਦੂ ਵਿੱਚ. ਇਹ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨਿਰਣਾਇਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਪਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਜੋਂ ਜਾਇਜ਼ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

19. ਪੀ. ਮਹਾਮਣੀ ਬਨਾਮ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਮੈਗਨੇਸਾਈਟ, ਲਿਮਟਿਡ, ਸਲੇਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਹੋਰ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਮਦਰਾਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਹਾ:

12. ਇੱਕ ਅਫਸਰ ਡੀ ਫੈਕਟੋ ਉਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਰੰਗ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਦਫਤਰ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਲਈ ਜਨਤਕ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਡਿਊਟੀ ਨਿਭਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਘੁਸਪੈਠੀਏ ਉਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਸਹਿਮਤੀ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਦਫਤਰ ਦੇ

ਕਰਤੱਵਾਂ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਕਿਸੇ ਘੁਸਪੈਠੀਏ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਨ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹ ਬਿਲਕੁਲ ਬੇਕਾਰ ਹਨ। ਪਰ ਵਿਵਸਥਾ ਅਤੇ ਨਿਯਮਤਤਾ ਦੀ ਖਾਤਰ, ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਉਲਝਣ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ, ਕੁਝ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿਵਾਏ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਅਫਸਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਕੰਮ ਓਨੇ ਹੀ ਜਾਇਜ਼ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਦਫਤਰ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਦਾ ਦੁੱਖ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਅਧਿਕਾਰਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਜਨਤਾ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਉਹੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਤੀਜੇ ਨਿਕਲਣਗੇ ਅਤੇ ਤੀਜੀ ਧਿਰ ਦੇ. ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਤਮ ਵਿੱਚ ਸੰਖੇਪ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਨੂੰ ਲੱਭਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅਫਸਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਇਕਸਾਰਤਾ ਨਾਲ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦੇ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਅਹੁਦੇ ਦਾ ਸਹੀ ਅਤੇ ਸਹੀ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਉਹ ਹੋਰ ਹੜੱਪਣ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਰੰਗ ਹੇਠ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਡੀ ਫੈਕਟੋ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਨੀਤੀ ਅਤੇ ਲੋੜ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਨਤਾ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਹਿੱਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਦਫਤਰ ਦੇ ਕਰਤੱਵਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕਾਰਜ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਸਿਧਾਂਤ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਰਵਉੱਚਤਾ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਨੂੰ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਸਦੀ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ 'ਤੇ, ਰਾਜ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਅਨੇਕ ਕਾਰਜਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਮਕਾਲੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਗਿਆਕਾਰੀ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਨੇ ਅਨਿਯਮਿਤਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਨੁਕਸਦਾਰ ਸਿਰਲੇਖ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਭੈੜੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਵਿਕਾਰ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਸਮਾਜ ਦੀ ਚੰਗੀ ਵਿਵਸਥਾ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਲਈ, ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਬਰਕਰਾਰ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨਿਯਮਤ ਮੋਡ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦੀ ਸਿੱਧੀ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ। ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਕਨੂੰਨੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਰੰਗ ਹੇਠ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਵਿੱਚ ਭਾਵੇਂ ਜੋ ਵੀ ਨੁਕਸ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੰਮ ਜਦੋਂ ਉਹ ਦਫ਼ਤਰ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਨੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ੀਲਤਾ ਅਤੇ ਕੰਮ ਕਿਸੇ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਅਧਿਕਾਰੀ. ਕਿਸੇ ਡੀ-ਫੈਕਟੋ ਅਫਸਰ ਦੀ ਨੁਕਸਦਾਰ ਨਿਯੁਕਤੀ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿਚ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਹ ਇਕ ਧਿਰ ਹੋ ਸਕਦਾ

ਹੈ ਪਰ ਦੋ ਨਿੱਜੀ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿਚ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਅਜਿਹਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਜਿਸ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਚਿੰਤਾ ਜਾਂ ਨਤੀਜਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਸਬੰਧਤ. ਇਸ ਲਈ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਨਹੀਂ ਸੁਣਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੂਜੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਸ੍ਰੀ ਮਾਧਵਨ ਨਾਇਰ ਕੋਲ ਬੋਰਡ ਆਫ਼ ਡਾਇਰੈਕਟਰਜ਼ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

20. ਵੀਰੇਂਦਰ ਕੁਮਾਰ ਗੌਤਮ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਵਜੋਂ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਤਾਜ਼ਾ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਅਸਲ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਮੁੜ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਬਨਾਮ ਕਰੁਣਾ ਨਿਧਾਨ ਉਪਾਧਿਆਏ ਅਤੇ ਹੋਰ। .

21. ਇਸਲਈ, ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਕੇ. ਸੰਪਤ ਕੁਮਾਰ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਰੋਕੂ ਬਿਊਰੋ ਵਿੱਚ ਸੰਯੁਕਤ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੀਆਂ ਡਿਊਟੀਆਂ ਨਿਭਾ ਰਹੇ ਸਨ। Ch ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰ. ਸੁਧਾਕਰ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਹ ਲੋਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਡਿਊਟੀ ਨਿਭਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਨਾ ਕਿ ਆਪਣੇ ਫਾਇਦੇ ਲਈ। ਇਸ ਲਈ, ਅਜਿਹਾ ਅਧਿਕਾਰ ਵੈਧ ਅਤੇ ਬਾਈਡਿੰਗ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਡੀ ਜਿਊਰ ਦਾ ਕੰਮ ਸੀ।

22. ਅਸੀਂ ਅੱਗੇ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਸ਼੍ਰੀ ਕੇ. ਸੰਪਤ ਕੁਮਾਰ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ 'ਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹਾ ਸਵਾਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ।

23. ਸ਼੍ਰੀ ਕੇ. ਸੰਪਤ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਚੌ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 17 ਦੀ ਧਾਰਾ (ਸੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੁਧਾਕਰ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅੰਤਿਮ ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਜਾਂਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਚਾਰੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਚੌ. ਸੁਧਾਕਰ ਇੱਕ ਅਧਿਕ੍ਰਿਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸੀ, ਜੋ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13(1)(ਈ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਸਮੇਤ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਅਤੇ ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਸੀ।

24. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇੱਕ ਹੋਰ ਖੋਜ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਅਜਿਹੀ ਖੋਜ Ch 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ. ਸੁਧਾਕਰ ਮੁਖਬਰ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਦੋਵੇਂ ਹਨ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮੋਹਨ ਲਾਲ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ 13 ਵਜੋਂ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਸਮਰਥਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਰਪੱਖ ਜਾਂਚ ਨਿਰਪੱਖ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਹੈ, ਜੋ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਜਾਂਚਕਰਤਾ ਇੱਕੋ ਵਿਅਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

25. ਵਰਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ 14 ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਸੰਭਾਵੀ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤਾ ਹੈ:

“18. ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ, ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਅਪਰਾਧੀ ਦੇ ਲਾਭ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਦਿਸ਼ਾਹੀਣ ਅਭਿਆਸ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦਾ ਸਹੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ, ਇਸਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੰਤੁਲਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਮੋਹਨ ਲਾਲ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸਪਰਿੰਗ ਬੋਰਡ ਨਾ ਬਣਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। , ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ। ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਮੋਹਨ ਲਾਲ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਰੇ ਬਕਾਇਆ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਅਤੇ ਅਪੀਲਾਂ ਕੇਸ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੱਥਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਗੀਆਂ।

26. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਸੀਂ ਪਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਹੁਕਮ ਟਿਕਾਊ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਇਕ ਪਾਸੇ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮਾਮਲਾ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਅਗਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਕ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

27. ਦੋਸ਼ੀ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਕੁਮਾਰ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਆਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁਢਲੀ ਜਾਂਚ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਲਲਿਤਾ ਕੁਮਾਰੀ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 15 ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਕਰਨਾਟਕ ਲੋਕਾਯੁਕਤ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ, ਬੈਂਗਲੁਰੂ ਬਨਾਮ ਐਮ.ਆਰ. ਹੀਰੇਮਠ16 ਦੁਆਰਾ ਰਾਜ ਵਜੋਂ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

28. ਲਲਿਤਾ ਕੁਮਾਰੀ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁਢਲੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਵਾਰੰਟੀ ਹੈ, ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ। ਇਸ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਬਾਰੇ ਸ਼ੱਕ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਮੁਢਲੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਕੁਝ ਢੁਕਵੇਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਮਿਲਣ 'ਤੇ ਇਹ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਪਛਾਣਯੋਗ ਜੁਰਮ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਤਸੱਲੀ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ, ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ:-

"73. ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 154 ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਗਈ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸੂਚਨਾ (ਭਾਵ ਐਫਆਈਆਰ) ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਵੀ, ਜੇਕਰ ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸਟੇਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਵਿਧਾਨਕ ਇਰਾਦਾ ਬਿਲਕੁਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਹਰ ਜਾਣ-ਪਛਾਣਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਤੁਰੰਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਕੋਲ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਜਾਂ ਨਾ ਦਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਵਿਵੇਕ ਜਾਂ ਵਿਕਲਪ ਬਚਿਆ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪਰਾਧ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਮਾਨਤਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਤੁਰੰਤ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 154 ਦੇ ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਾਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਐਫਆਈਆਰ ਵਜੋਂ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 154 ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਸਿਰਫ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਾਗਨੀਜ਼ੇਬਲ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਜਾਂਚ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਨੂੰ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ।

29. ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਕਿ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 154 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਕਿਸੇ ਮਾਨਤਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮੁਢਲੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ: “111. ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਸੀਂ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ:

i) ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 154 ਦੇ ਤਹਿਤ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਸੂਚਨਾ ਕਿਸੇ ਮਾਨਤਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮੁਢਲੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ii) ਜੇਕਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਕਿਸੇ ਕਾਗਨੀਜ਼ੇਬਲ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਜਾਂਚ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਜਾਂਚ ਸਿਰਫ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਪਛਾਣਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

iii) ਜੇਕਰ ਜਾਂਚ ਕਿਸੇ ਮਾਨਤਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਮੁਢਲੀ ਜਾਂਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਬੰਦ ਹੋਣ ਦੀ ਐਂਟਰੀ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਪਹਿਲੇ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹਫ਼ਤੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਨਾ ਵਧਣ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

iv) ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਪਰਾਧ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਆਪਣੀ ਡਿਊਟੀ ਤੋਂ ਪਰਹੇਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਗਲਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਫਸਰਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੇਕਰ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੂਚਨਾ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗਿਣਨਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

v) ਮੁਢਲੀ ਜਾਂਚ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਸਿਰਫ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੁਨਾਹਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੀ ਹੈ।

vi) ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਂਚ ਕਿਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਅਤੇ ਕਿਹੜੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ, ਇਹ ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗਾ। ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁਢਲੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ:

a) ਵਿਆਹ ਸੰਬੰਧੀ ਝਗੜੇ/ਪਰਿਵਾਰਕ ਝਗੜੇ

b) ਵਪਾਰਕ ਅਪਰਾਧ

c) ਡਾਕਟਰੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ

d) ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ।"

30. ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮੁਢਲੀ ਜਾਂਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਵਿਆਹ ਸੰਬੰਧੀ ਝਗੜਿਆਂ/ਪਰਿਵਾਰਕ ਝਗੜਿਆਂ, ਵਪਾਰਕ ਅਪਰਾਧਾਂ, ਡਾਕਟਰੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਦੇ ਕੇਸਾਂ, ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਆਦਿ ਬਾਰੇ ਮੁਢਲੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਲਲਿਤਾ ਕੁਮਾਰੀ ਦੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੁਢਲੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ।

31. ਐਮ.ਆਰ. ਹੀਰੇਮਠ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 239 ਦੇ ਅਧੀਨ ਡਿਸਚਾਰਜ ਲਈ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਇਸ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਕਿ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 65ਬੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪੱਤਰ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਾਸੂਸੀ ਕੈਮਰਾ. ਇਹ ਦਲੀਲ ਉਠਾਈ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵੱਲੋਂ ਜਾਂਚ ਰਸਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜਾਸੂਸੀ ਕੈਮਰਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਕੁਮਾਰ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿ ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਐਮਆਰ ਹੀਰੇਮਠ ਦੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਜਾਸੂਸੀ ਕੈਮਰਾ ਸੌਂਪਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਦੇਸ਼ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਸੀ ਕਿ ਮੁਢਲੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਕੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦਾ ਆਧਾਰ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਮੁਢਲੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ

ਕੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੇ ਇੱਕ ਨੋਟਿਸਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ:

"23. ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ 15-11-2016 ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ। ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਇੱਕ ਜਾਸੂਸੀ ਕੈਮਰੇ ਵਿੱਚ ਗੱਲਬਾਤ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਜਾਸੂਸੀ ਕੈਮਰਾ ਸੌਂਪਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਪੜਾਅ ਜਾਂਚ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਉਦੇਸ਼ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਸੀ ਕਿ, ਮੁਢਲੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਕੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦਾ ਆਧਾਰ ਬਣੇਗੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, 15-11-2012 ਨੂੰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਵਾਇਦ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਮੁਢਲੀ ਜਾਂਚ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਇੱਕ ਮਾਨਤਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੀ ਹੈ।

32. ਉਕਤ ਨਿਰਣਾ ਦੋਸ਼ੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਦੀ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁਢਲੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਲੋੜ ਦਾ ਘੇਰਾ ਅਤੇ ਘੇਰਾ ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗਾ। ਇੱਥੇ ਕੋਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਫਾਰਮੈਟ ਜਾਂ ਢੰਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੁਢਲੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸਿਰਫ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਬੇਲੋੜੀ ਅਤੇ ਅਸਮਰੱਥ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਜਾਂਚ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸ਼ੁਰੂ ਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਲਲਿਤਾ ਕੁਮਾਰੀ ਵਿੱਚ ਇਹੋ ਪਰੀਖਿਆ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ।

33. ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਐਫਆਈਆਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਕੱਤਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੋਸ਼ੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਆਮਦਨ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਮੁਢਲੀ ਜਾਂਚ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੇਲੋੜੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ, ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਕੋਲ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੰਬੰਧਿਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਉਪਲਬਧ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨੋਟਿਸਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਜਿਹੇ ਖੁਲਾਸੇ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਮੁਢਲੀ ਜਾਂਚ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਐਫਆਈਆਰ ਰੱਦ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਤਾਂ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਐਫਆਈਆਰ ਦੀ ਪੂਰੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਭਜਨ ਲਾਲ ਵਜੋਂ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਐਫਆਈਆਰ ਜਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮੁੱਲ 'ਤੇ ਲਏ ਜਾਣ। ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ

ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੇ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੇ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਦਨਾਮੀ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਦੇ ਕਿਸੇ ਮਨਸੂਬੇ ਨਾਲ ਬਦਨੀਤੀ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਰੰਜਿਸ਼ ਦੇ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨੂੰ ਤੰਗ ਕਰਨ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨਾਲ।

34. ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਲਲਿਤਾ ਕੁਮਾਰੀ ਦੀ ਵਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਮੁਢਲੀ ਜਾਂਚ ਸਾਰੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕਈ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ ਇਹ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਮੁਢਲੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਕਿਸਮ ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗੀ। ਕੋਈ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਮਾਪਦੰਡ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸਲਈ, ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਇੱਕ ਸੰਜੀਦਾ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਾ ਕੋਈ ਰਸਮੀ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਰਸਮੀ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ।

35. ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਦਲੀਲ ਵਿਚ ਵੀ ਕੋਈ ਗੁਣ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਕਿ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੋਈ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੁਆਰਾ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਡੀਐਸਪੀ 18 ਦੁਆਰਾ ਕੇ. ਕਲੀਮੁਥੂ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ: “

15. ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 197 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਲੋੜ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਵਾਲ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਦੋਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਸਵਾਲ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਉੱਠ ਸਕਦਾ ਹੈ. ਇਹ ਸਵਾਲ ਕਿ ਕੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਪੜਾਅ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ..."

36. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਹੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਇਸ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਤੱਕ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਸਵਾਲ ਕਿ ਕੀ ਦੋਸ਼ੀ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਇੱਕ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਜਨਤਕ ਸੇਵਕ, ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਸਵਾਲ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੇ. ਕਾਲੀਮੁਥੂ ਵਿੱਚ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਵਿਨੇਦ ਕੁਮਾਰ ਗਰਗ ਬਨਾਮ ਰਾਜ (ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਦੀ ਸਰਕਾਰ) 19 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਤਾਜ਼ਾ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਧਾਰਾ 17 ਦੇ ਤਹਿਤ ਲੋੜੀਂਦੇ ਦਰਜੇ ਅਤੇ ਦਰਜੇ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਐਕਟ ਦੀ, ਅਜਿਹੀ ਕੁਤਾਹੀ ਇੱਕ ਬੇਨਿਯਮਤਾ ਹੋਵੇਗੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਜਿਹੀ ਬੇਨਿਯਮੀ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਪੱਖਪਾਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ,

ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਬੁਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ, ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ।

37. ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਅੱਗੇ ਮਦਰਾਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਸਿੰਗਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਐਮ. ਸੁੰਦਰਰਾਜਨ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਡਿਪਟੀ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਆਫ ਪੁਲਿਸ, ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਅਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਵਿਰੋਧੀ, ਰਾਮਨਾਥਪੁਰਮ 20 ਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੇ ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ। 2018 ਦਾ ਐਕਟ XVI ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਸੋਧ ਐਕਟ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲਾਗੂ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਾਨੂੰ ਉਕਤ ਦਲੀਲ ਵਿਚ ਕੋਈ ਗੁਣ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਉਪਰੋਕਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 26 ਜੁਲਾਈ, 2018 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਹੋਏ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13 (1) (ਡੀ) ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੇ ਗਏ 13 (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਵਾਂ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਐਕਟ ਦੇ ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਸੋਧਾਂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਐਫਆਈਆਰ ਸਾਲ 2018 ਵਿੱਚ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ 9 ਨਵੰਬਰ, 2011 ਨੂੰ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਕੀ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਪਹਿਲਾਂ ਮੌਜੂਦ ਸੀ। 26 ਜੁਲਾਈ, 2018 ਨੂੰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੋਧ ਲਈ।

38. ਇਸ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਸਾਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਏ ਗਏ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਤਰਕ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ। ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਦੋਸ਼ੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ 2019 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1663 ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ 2019 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰ. 1662 ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ।

ਕਲਪਨਾ ਕੇ. ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ਦੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ

ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Tarun Mehra

Advocate